

ОЦІНКА ЗДОРОВ'Я ПОСТРАЖДАЛИХ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ ЗА ПОКАЗНИКАМИ СМЕРТНОСТІ

Омельянець М.І., Гунько Н.В., Короткова Н.В., Дубова Н.Ф.

Державна установа «Національний науковий центр радіаційної медицини
Національної академії медичних наук України», labmeddem@ukr.net

Наразі Іванківський та Поліський райони Київської області й Народицький та Овруцький райони Житомирської є регіоном, що має екологічні (у т.ч. забруднення довкілля та продуктів харчування радіоізотопами антропогенного походження внаслідок Чорнобильської катастрофи) та медико-демографічні проблеми (у т.ч. підвищення рівнів захворюваності та смертності). Однією з важливих характеристик нездоров'я чи здоров'я населення є смертність, тому дослідження її параметрів є актуальним.

Об'єктом дослідження було населення 1968–1986 років народження, яке зазнало радіаційного гострого на час аварії на ЧАЕС та хронічного опромінення впродовж післяаварійних років проживання на радіоактивно забруднених територіях (РЗТ).

Мета роботи: оцінити смертність осіб, які були дітьми на час аварії на ЧАЕС та проживали протягом 1986–2011 рр. на РЗТ.

Дослідженням охоплено осіб 1968-1986 років народження (0-17 років на час аварії), які за радіобіологічними характеристиками (опромінення щитоподібної залози радіоізотопами йоду, зовнішнє та внутрішнє опромінення від різних джерел) були групами ризику на час аварії та продовжували проживати в найбільш радіоактивно забрудненому регіоні України (Народицький та Овруцький райони Житомирської області, Іванківський та Поліський - Київської області). Для оцінки передчасної смертності проаналізовано та узагальнено інформацію про 2,1 тис. випадків

смертей. Період спостереження: 1986-2011 рр. Використано демографічні, математико-статистичні та програмно-технологічні методи дослідження.

Результати: встановлено, що на досліджуваних РЗТ у дитячому та підлітковому віці зазнали опромінення 27,2 тис. осіб (25,6 % від сучасної чисельності населення. У статевій пропорції когорти переважали особи чоловічої статі. У динаміці спостереження відбувалося поступове збільшення кількості смертей, що відповідало віковим особливостям переходу когорти до старших вікових груп. У складі померлих переважали чоловіки. На РЗТ середньохронологічний за 1986–2011 рр. спостереження рівень смертності становив $(2,7 \pm 1,67)$ ‰, а в Україні – $(1,80 \pm 0,82)$ ‰. Стандартизований показник загальної смертності на РЗТ зріс у 4 рази. У структурі причин смерті 50,4 % становлять екзогенні причини, 43,1 % – соматична патологія, 6,55 % – симптоми, ознаки та нечітко визначені стани. Серед ендогенних причин смерті в чоловіків 48,9 % припадає на хвороби системи кровообігу, хвороби органів травлення, симптоми, ознаки та нечітко визначені стани, психічні розлади та хвороби нервової системи, новоутворення, деякі інфекційні та паразитарні хвороби; у жінок – 32,34 % на новоутворення, хвороби системи кровообігу, хвороби органів травлення, деякі інфекційні та паразитарні хвороби, хвороби органів дихання. На РЗТ виявлено достовірне збільшення рівнів смертності осіб 1968–1986 рр. народження порівняно з рештою населення країни та чоловіків порівняно з жінками. Станом на 1.01.2012 р. досліджувана когорта на РЗТ за рахунок передчасних смертей потенційно втратила 82,7 тис. років життя. Середній вік смерті для обох статей складає $(27,7 \pm 0,05)$ років, чоловіків – $(28,2 \pm 0,002)$ років, жінок – $(26,05 \pm 0,0006)$ років.

Висновки. На РЗТ наявна тенденція до збільшення рівнів смертності осіб 1968-1986 років народження порівняно з рештою населенням країни та чоловічого покоління порівняно з жіночим. Менша їх життєстійкість потребує поглибленого вивчення та визначення зв'язків показників смертності з рівнями доз опромінення й тривалістю хронічного опромінення.